

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 1117/2023
24.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бате Цветковића, председника већа, Мирољуба Томића, Татјане Вуковић, Светлане Томић Јокић и Дубравке Дамјановић, чланова већа, са саветником Весном Веселиновић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног АА и др., због кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 3. у вези става 1. Кривичног законика и др., одлучујући о захтевима за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Миломира Радисављевића и браниоца окривљеног ББ, адвоката Зорана Јаковљевића, поднетим против правноснажних пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж1 262/22 од 04.10.2022. године и Кж3 2/23 од 13.07.2023. године, у седници већа одржаној дана 24.10.2023. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

I ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Миломира Радисављевића, поднет против правноснажних пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж1 262/22 од 04.10.2022. године и Кж3 2/23 од 13.07.2023. године, у односу на повреде закона из члана 438. став 1. тачка 7) и члана 439. тачка 1) Законика о кривичном поступку, док се захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног, у преосталом делу **ОДБАЦУЈЕ** као недозвољен.

II ОДБАЦУЈЕ СЕ, као неблагоприятан, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног ББ, адвоката Зорана Јаковљевића, поднет против правноснажних пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж1 262/22 од 04.10.2022. године и Кж3 2/23 од 13.07.2023. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Крушевцу К 31/21 од 07.02.2022. године, окривљени АА и окривљени ББ, ослобођени су од оптужбе и то: окривљени АА да је извршио продужено кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 3. у вези става 1. а у вези члана 61. КЗ и кривично дело фалсификовање службене исправе из члана 357. став 3. у вези става 1. КЗ, а окривљени ББ да је извршио продужено кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица у помагању из члана 234. став 3. у вези става 1. у вези члана 61. и 35. КЗ. Истом пресудом је одређено да трошкови

кривичног поступка падају на терет буџетских средстава суда на основу члана 265. став 1. ЗКП.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Кж1 262/22 од 04.10.2022. године, усвојена је жалба Вишег јавног тужиоца у Крушевцу, па је првостепена пресуда преиначена тако што су окривљени АА и ББ, оглашени кривим и то: окривљени АА због кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 3. у вези става 1. КЗ, за које му је утврђена казна затвора у трајању од једне године и осам месеци и због кривичног дела фалсификовање службене исправе из члана 357. став 3. у вези става 1. КЗ, за које му је утврђена казна затвора у трајању од пет месеци, па је осуђен на јединствену казну затвора у трајању од две године у коју се урачунава време проведено у притвору од 20.11.2017. до 20.12.2017. године, а окривљени ББ је оглашен кривим због кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица у помагању из члана 234. став 3. у вези става 1. у вези члана 35. КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од једне године у коју се урачунава време проведено у притвору од 20.11.2017. године до 20.12.2017. године, која казна ће се извршити у просторијама у којима окривљени станује уз примену мере електронског надзора, те је одређено да окривљени не сме напуштати просторије у којима станује, осим у случајевима предвиђеним законом којим се уређује извршење кривичних санкција, те да ће суд, уколико окривљени самовољно напусти просторије једном у трајању преко шест часова или два пута до шест часова, одредити да остатак казне затвора издржи у заводу за извршење казне затвора. На основу члана 91. став 1. и члана 92. став 1. и 2. КЗ од предузећа „Екокарика“ доо Београд, је одузета имовинска корист прибављена кривичним делом у износу од 20.147.829,00 динара, коју је дужно да плати у корист буџета Републике Србије, у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде. Истом пресудом окривљени су на основу члана 264. став 1. ЗКП, обавезани да надокнаде трошкове кривичног поступка, при чему ће о висини трошкова насталих пред судом правног лека, у смислу члана 267. ЗКП, одлучити апелациони суд посебним решењем, а о висини осталих трошкова првостепеним суд посебним решењем.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Кж3 2/23 од 13.07.2023. године, делимично су усвојене жалбе окривљеног АА и његових бранилаца и браниоца окривљеног ББ, па је другостепена пресуда преиначена само у делу одлуке о кривичној санкцији, тако што је апелациони суд окривљеном АА, за кривична дела за која је оглашен кривим наведеном пресудом и то: за кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 3. у вези става 1. КЗ, утврдио казну затвора у трајању од 10 месеци, а за кривично дело фалсификовање службене исправе из члана 357. став 3. у вези става 1. КЗ, задржао као правилно утврђену казну затвора у трајању од пет месеци, па је окривљеног осудио на јединствену казну затвора у трајању од једне године у коју се урачунава време проведено у притвору од 20.11.2017. године до 20.12.2017. године, а окривљеног ББ због кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица у помагању из члана 234. став 3. у вези става 1. у вези члана 35. КЗ, за које је оглашен кривим наведеном пресудом, осудио на казну затвора у трајању од осам месеци у коју се урачунава време проведено у притвору од 20.11.2017. године до 20.12.2017. године, с тим што ће обојица окривљених казне затвора на које су осуђени издржавати у просторијама у којима станују уз примену мере електронског надзора, те је одређено да не смеју напуштати просторије у којима станују, осим у случајевима

предвиђеним законом који уређује извршење кривичних санкција и да ће суд, уколико окривљени самовољно напусте просторије једном у трајању преко шест часова или два пута до шест часова, одредити да остатак казне затвора издрже у заводу за извршење казне затвора, док су у преосталом делу жалбе бранилаца окривљених и жалба окривљеног АА, одбијене као неосноване, а првостепена пресуда је у непреиначеном делу, потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, захтеве за заштиту законитости поднели су:

- бранилац окривљеног АА, адвокат Миломир Радисављевић, због повреда закона из члана 438. став 1. тачка 7) и 9) и члана 439. тачка 1) ЗКП, са предлогом да Врховни суд наведене пресуде преиначи тако што ће окривљеног ослободити од оптужбе; и

- бранилац окривљеног ББ, адвокат Зоран Јаковљевић, због повреда закона из члана 438. став 1 тачка 9) и 439. тачка 1) и 4), са предлогом да Врховни суд побијане пресуде укине и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак пред измењеним већем или да пресуду суда трећег степена преиначи тако што ће окривљеног ослободити од оптужбе да је извршио предметно кривично дело, као и да одреди да се извршење правноснажне пресуде одложи.

Врховни суд је, на основу члана 488. став 1. ЗКП, доставио примерак захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Миломира Радисављевића, Врховном јавном тужиоцу, па је у седници већа коју је одржао без обавештења Врховног јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета са пресудама против којих је поднет захтев за заштиту законитости и након оцене навода у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА је неоснован у односу на повреду закона из члана 438. став 1. тачка 7) и члана 439. тачка 1) ЗКП, а у преосталом делу је недозвољен, док је захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног ББ, неблагоприятен.

Бранилац окривљеног АА у захтеву за заштиту законитости указује на повреду закона из члана 438. став 1. тачка 7) ЗКП, наводима да је Апелациони суд у Крагујевцу повредио одредбе кривичног поступка у погледу постојања оптужбе овлашћеног тужиоца.

Из списка предмета произлази да је Виши јавни тужилац у Крушевцу подигао оптужницу пред Вишим судом у Крушевцу Кти 34/17 од 27.06.2018. године, против окривљеног АА, због постојања оправдане сумње да је извршио продужено кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из члана 227. став 3. у вези става 1. у вези члана 61. КЗ и кривично дело фалсификовање службене исправе из члана 357. став 3. у вези става 1. КЗ, који оптужни акт је поднеском од 26.03.2021. године изменио у погледу правне квалификације кривичног дела описаног под тачком 1. диспозитива

оптужнице, тако што је окривљеном ставио на терет извршење продуженог кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 3. у вези става 1. у вези члана 61. КЗ, док је у односу на кривично дело фалсификовање службене исправе из члана 357. став 3. у вези става 1. КЗ описаног под тачком 7. оптужнице изменио само чињенични опис дела, што је у односу на то кривично дело учинио и поднеском од 07.02.2022. године. Код наведене оптужбе јавни тужилац је остао до правноснажног окончања кривичног поступка. У првостепеном поступку, који је вођен по наведеној оптужници Вишег јавног тужиоца у Крушевцу, окривљени АА је пресудом Вишег суда у Крушевцу К 31/21 од 07.02.2022. године ослобођен од оптужбе да је извршио наведена кривична дела, која пресуда је усвајањем жалбе Вишег јавног тужиоца у Крушевцу преиначена пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Кж1 262/22 од 04.10.2022. године, тако што је окривљени оглашен кривим због кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 3. у вези става 1. КЗ и кривичног дела фалсификовања службене исправе из члана 357. став 3. у вези став 1. КЗ и осуђен на јединствену казну затвора у трајању од две године у коју се урачунава време проведено у притвору. Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу КжЗ 2/23 од 13.07.2023. године усвајањем жалбе окривљеног АА и његових бранилаца другостепена пресуда је преиначена, само у погледу одлуке о кривичној санкцији, тако што је Апелациони суд у Крагујевцу, као суд трећег степена, окривљеног, због кривичних дела за које је оглашен кривим другостепеном пресудом, осудио на казну затвора у трајању од једне године, коју ће издржавати у просторијама у којима станује уз примену електронског надзора.

За кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 3. у вези става 1. КЗ, прописана је казна затвора од две до десет година, а за кривично дело фалсификовање исправе из члана 357. став 3. у вези става 1. КЗ прописана је казна затвора од три месеца до пет година и иста се гоне по службеној дужности.

Одредбом члана 5. ЗКП, прописано је да је за кривична дела за која се гони по службеној дужности овлашћени тужилац јавни тужилац, па је из наведених разлога јавни тужилац и овлашћени тужилац за заступање оптужбе у овом поступку. Из изнетог произлази да је оптужни акт поднет од стране овлашћеног тужиоца – стварно надлежног вишег јавног тужиоца за поступање у овој кривичноправној ствари.

Из изнетих разлога оцењени су као неосновани наводи захтева да у конкретном случају не постоји оптужба овлашћеног тужиоца и да је побијаном правноснажном пресудом на штету окривљеног АА повређен закон из члана 438. став 1. тачка 7) ЗКП.

Бранилац окривљеног АА у захтеву за заштиту законитости указује и на повреду закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, коју образлаже наводима да се окривљени одлучио за набавку јефтинијег енергента – уља за ложење „С“, јер мазут у том тренутку није могао да набави, а да није било грејања град Трстеник би задесиле штетне последице, те је стога избором да обезбеди грејање јефтинијим енергентом, који је набављен од понуђача „Екокарика“, поступио у крајњој нужди и на тај начин спречио веће зло, тако да у његовим радњама нема противправности, сходно одредби члана 20. КЗ. Поред тога, по ставу одбране, у конкретном случају нема ни штете за било кога, нити противправно стечене имовинске користи, па самим тим нема ни

злоупотребе положаја одговорног лица од стране окривљеног, јер је за оно што је испоручено од стране „Екокарике“ плаћена одговарајућа цена.

Изнете наводе захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног, Врховни суд оцењује као неосноване из следећих разлога:

Према чињеничном опису радње кривичног дела наведеном у изреци другостепене пресуде окривљени АА је у време и на месту ближе означеном у изреци пресуде, у урачунљивом стању, поступајући у својству одговорног лица – директора ЈКП „Енергетика“ Трстеник, искоришћавањем свог положаја и овлашћења прибавио другом правном лицу противправну имовинску корист, на тај начин што је свестан чињенице да чини забрањене радње које представљају кривично дело, чије извршење је и хтео, донео одлуку о покретању отвореног поступка за јавну набавку уљних емулзија за ложење као и одлуку о образовању комисије за спровођење јавне набавке, при чему, „Екокарика“ није имала дозволу за трговину нафтом и нафтним дериватима, нити опасним отпадом, његово искоришћавање или поновну употребу, већ је само могла да исти складишти или предаје оператерима, који имају дозволу за управљање отпадом, након чега је комисија сачинила извештај о стручној оцени понуда и констатовала да је најповољнија понуда понуђача „Екокарика“, да би окривљени са овим предузећем на основу тог извештаја дана 28.12.2011. године закључио уговор о испоруци 3.500.000,00 килограма уљних емулзија за ложење, иако му је било познато да је на основу мишљења Општинске управе Општине Трстеник од 18.04.2011. године Министарство животне средине одбило захтев „Екокарике“ за било какво коришћење емулзија добијених третманом као енергента, односно његово спаљивање без израде студије о процени утицаја на животну средину, у складу са прописима и прибављања сагласности на такву студију, па је на основу закљученог уговора у означеном периоду „Екокарика“, испоручила ЈКП „Енергетика“ 520.000 килограма емулзије добијене третманом као енергента, који је спаљен у градској топлани ЈКП „Енергетика“ у Трстенику, у укупној вредности од 16.900.000,00 динара, у ком износу је окривљени прибавио противправну имовинску корист предузећу „Екокарика“ доо из Београда.

Одредбом члана 20. став 1. КЗ, је прописано да није кривично дело оно дело које је учињено у крајњој нужди, а ставом 2. истог члана је одређено да крајња нужда постоји када је дело учињено ради тога да учинилац отклони од свог добра или добра другог истовремену нескривљену опасност која се на други начин није могла отклонити, а при томе учињено зло није веће од зла које је претило.

Институт крајње нужде, који искључује противправност тј.представља општи основ за искључење постојања кривичног дела, могуће је применити у ситуацији када из чињеничног описа радње извршења у изреци правноснажне пресуде произлази постојање елемената крајње нужде – опасности и отклањања опасности, као и услова који се везују за ове елементе.

Како из чињеничног описа кривичног дела утврђеног у изреци правноснажне пресуде произлази да је окривљени, свестан забрањености свог дела, чије извршење је и хтео, означене радње предузео у циљу прибављања противправне имовинске користи другоме – предузећу „Екокарика“ у износу од 16.900.000,00 динара, а не ради

отклањања истовремене нескривљене опасности, која се на други начин није могла отклонити и да при томе учињено зло није веће од зла које је претило, дакле, нису описани елементи крајње нужде, који се тичу опасности и отклањања опасности, то, у конкретном случају, нису испуњени законски услови за примену института крајње нужде из члана 20. КЗ. Сходно изнетом, како се у описаним радњама окривљеног стичу сва законска субјективна и објективна обележја кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 3. у вези става 1. КЗ, за које је оглашен кривим побијаном правноснажном пресудом, то су супротни наводи захтева браниоца окривљеног, којима се указује на повреду закона из члана 439. тачка 1) ЗКП у вези члана 20. КЗ, оцењени као неосновани.

У захтеву за заштиту законитости бранилац окривљеног указује и на повреду закона из члана 438. став 1. тачка 9) ЗКП, наводима да се осуђујућа пресуда заснива на тези да „Екокарика“ није имала дозволу за трговину нафтом и нафтним дериватима нити опасним отпадом, његово искоришћавање или поновну употребу, како је то означено у изреци пресуде, а да се у образложењу пресуде наводи да „Екокарика“ не поседује дозволу за коришћење оваквог енергента – емулзије као горива односно дозволу за спаљивање истог.

Врховни суд налази да бранилац окривљеног изнетим наводима не указује да је правноснажном пресудом оптужба прекорачена, већ да су разлози другостепене пресуде противречни изреци, што представља повреду закона из члана 438. став 2. тачка 2) ЗКП.

По налажењу овог суда бранилац наводима захтева да је опис радње кривичног дела, за које је окривљени оглашен кривим и осуђен правноснажном пресудом, потпуно нејасан, указује и на неразумљивост изреке правноснажне пресуде, односно повреду закона из члана 438. став 1. тачка 11) ЗКП.

Поред изнетог, бранилац у захтеву наводи и то да у списима предмета постоје докази да је „Екокарика“ имала дозволу надлежног министарства за коришћење предметног енергента као и да је сваки податак унет у документ о кретању отпада под б), који је окривљени потписао и печатом оверио, тачан, истичући да није поуздано утврђено ко је власник предметног отпада, али да из списка предмета очигледно произлази да је то „Енергетика“. Врховни суд налази да бранилац окривљеног изнетим наводима захтева на основу сопствене оцене изведених доказа, изводи своје чињеничне закључке другачије од утврђених у правноснажним пресудама и на тај начин указује на погрешно и непотпуно чињенично стање, односно повреду члана 440. ЗКП.

Бранилац наводима захтева да су у конкретном случају повређене законске одредбе о урачунавању притвора, указује на повреду закона из члана 439. тачка 4) ЗКП.

Поред изнетог, бранилац у захтеву указује и на повреду закона из члана 332. тачка 2) и члана 460. ЗКП.

Како чланом 485. став 4. ЗКП, који прописује разлоге због којих окривљени, односно његов бранилац, сходно правима која има у поступку у смислу члана 71. тачка

5) ЗКП, могу поднети захтев за заштиту законитости против правноснажне одлуке и поступка који је претходио њеном доношењу, није предвиђена могућност подношења овог ванредног правног лека због повреда закона из члана 438. став 1. тачка 11), 438. став 2. тачка 2), 332. тачка 2), 460. и 439. тачка 4) ЗКП, то је Врховни суд захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, у овом делу, оценио као недозвољен.

Испитујући захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног ББ, Врховни суд је нашао да је исти неблаговремен.

Одредбом члана 485. став 4. ЗКП, прописано је да због означених повреда тог законика учињених у првостепеном и поступку пред апелационим судом, окривљени може поднети захтев за заштиту законитости у року од 30 дана од дана када му је достављена правноснажна одлука под условом да је против те одлуке користио редовни правни лек. Овај рок важи и за браниоца окривљеног, с обзиром на одредбу члана 71. тачка 5) ЗКП, којом су права браниоца ограничена правима, која у поступку има окривљени.

Како из списка предмета произлази да је окривљени ББ, правноснажну пресуду Апелационог суда у Крагујевцу КжЗ 2/23 од 13.07.2023. године лично примио дана 24.08.2023. године, а да је његов бранилац, адвокат Зоран Јаковљевић, захтев за заштиту законитости против наведених правноснажних пресуда поднео преко поште дана 05.10.2023. године, дакле по протеклу законом прописаног рока из члана 485. став 4. ЗКП, за подношење овог ванредног правног лека, то је Врховни суд захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног ББ, адвоката Зорана Јаковљевића, оценио као неблаговремен.

Из изнетих разлога, Врховни суд је на основу члана 491. став 1. и члана 487. став 1. тачка 2) ЗКП, одлучио као у ставу I, а на основу члана 487. став 1. тачка 1) ЗКП, као у ставу II изреке ове пресуде.

Записничар-саветник
Весна Веселиновић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић

Председник већа – судија
Бата Цветковић,с.р.